Printed Pages – 4

J-09

B.A. (Part-I) (Old Course)

Examination, 2021

SANSKRIT

Paper - II

(गद्य, कथा एवं साहित्येतिहास)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 75

Minimum Pass Marks : 25

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। निर्धारित अङ्काः उल्लिखितः सन्ति।

इकाई–I

Q. 1. अधोलिखितेषु गद्यांशेषु द्वयोः व्याख्या कार्या– **20**

(क) गुरूवचन् अमलमपि सलिलमिव महदुपजेनयति श्रवणस्थितं शूलमभव्यस्य इतरस्य तु करिण इव शङ्खाभरणमाननशोभा समुदयमधिकतरम् उपजनयति।

(ख) अप्रत्ययबहुला च दिवसान्तकमलमिव समुपचितमूलदण्डकोश-मण्डलमपि मुञ्चति भूभुजम्। लतेव विटपकानध्यारोहति। गङ्गेववुजन्यपि तरङ्गबुद्धचञ्चला।

(ग) तथा हि-अभिषेक समये एवैषां मङ्गलकलशजलैरिव प्रक्षाल्यते दाक्षिण्यम् अग्निकार्यधूमेनेव मलिनी क्रियते हृदयम् पुरोहित कुशाग्रसम्मार्जनीभिरिवापह्रियते क्षान्तिः उष्णीपट्टबन्धेनवो-च्छाद्यते जरागमन स्मरणम्।

इकाई–II

Q. 2. अधोलिखितेषु द्वौ श्लोकौ व्याख्येयौ– **20**

(क) विद्या ददाति विनयं विनयाद्याति पात्रताम्।
पात्रस्वात् धनमाप्नोति धनाद् धर्मः ततः सुखम्।

(ख) उघोगिनं पुरुषसिंहमुपैति लक्ष्मी
दैवेन देयमिति कापुरुषा वदन्ति।
दैवं निहत्य कुरु पौरुषमात्मशक्त्या।
यत्ने कृते यदि न सिद्ध्यति कोऽत्रदोषः।

(ग) प्राक पादयोः पादयोः पतति खादति पृष्ठमांसः,

कर्णे कलं किमपि शैति शनै विचित्रम्।

छिद्रं निरूप्य सहसा प्रविशत्यशङ्कः

सर्वखलस्य चरितं मशकः करोति।।

इकाई–III

Q. 3. शुकनासोपदेशे युवावस्थायां विकृतिहानिश्च वर्ण्यताम्। **10**

अथवा

मूषक-परिव्राजक कथा संस्कृतगिरायां लेख्यः।

इकाई–IV

Q. 4. महाकवि भासस्य नाटकानां परिचयो देयः। **15**

अथवा

उपमा कालिदासस्य अस्य व्याख्या विधेया।

इकाई–V

Q. 5. महाकवि भारवेः परिचयो देयः। **10**

अथवा

महाकवि माघ परिचयो देयः।

Printed Pages – 4

JN-09

B.A. (Part-I) (New Course)

Examination, 2021

SANSKRIT

Paper - II

(गद्य, कथा एवं साहित्य)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 75

Minimum Pass Marks : 25

नोट : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। निर्धारितः अङ्काः उल्लिखितः सन्ति।

इकाई–I

Q. 1. अधोलिखितेषु गद्यांशेषु द्वयोः व्याख्या कार्या– **15**

(क) गुरुवचनम् अमलमपि सलिलमिव महदुपंजनयति श्रवण स्थितं शूलमभव्यस्य इतिरस्य तु करिण इव शङ्खाभरण मानवशोभा समुदयमधि कतरम् उपजनयति।

(ख) अप्रत्ययबहुलाच दिवसान्तकमलमिव समुपचितमूलदण्डकोश-मण्डलमपि मुञ्चति भूभुजम्। लतेव विटपकानध्यारोहतिः। गङ्गेववसुजनन्यपि तरङ्गबुद्बुद्‌चञ्चला।

(ग) तथा हि-अभिषेक समये एवैषां मङ्गलकलशजलैरिव प्रक्षाल्यते दाक्षिण्यम् अग्निकार्यधूमेनेव मलिनी क्रियते हृदयम् पुरोहितकुशाग्रसम्मार्जनीभिरिवापह्रियते श्रान्तिः उष्णीपट्ट-बन्धेनेवाच्छाद्यते जरागमनस्मरणम्।

इकाई–II

Q. 2. अधोलिखितेषु द्वौ व्याख्येयौ– **15**

(क) यौवनं धन सम्पतिः प्रभुत्वमविवेकिता।
एककमप्यनधीय किमु यत्र चतुष्टयम्।।

(ख) धर्मार्थ काम मोक्षाणां द्वाषाः संस्थितहेतवः।
तन्निघ्नता किं न हतं रक्षता किं न रक्षतिः।।

(ग) अर्थागमो नित्यमरोगिता च
प्रिया च भार्या प्रियवादिनी च
वश्यश्च पुत्रोऽर्थकरी च विद्या
षड्जीवलोकेषु सुखानि राजन्।।

इकाई–III

Q. 3. (क) हितोपदेशस्य वृद्ध व्याघ्रः कथा सारांशः लेख्य। **15**

अथवा

''गद्यं कवीनां निकषं वदन्ति'' लेख लेख्यः।

(ख) महाकवि बाणभटस्य परिचयो लेख्यः।

अथवा

गुरूपदेशस्य महत्वं निरूपयत।

इकाई–IV

Q. 4. अधोलिखितेषु द्वौ परिचय लेख्यः – **15**

(क) वायुपुराणस्य परिचयो देयः।

(ख) वेदस्य परिचयो देयः।

(ग) आरण्यकस्य परिचयो देयः।

इकाई–V

Q. 5. (क) महाकवि भारविः परिचयो लेख्यः। **15**

अथवा

महाकवि बाणभट्ट परिचयो लेख्याः।

(ख) महाकवि भवभूतिः परिचयो लेख्याः।

अथवा

महाकवि माघस्य परिचयो लेख्याः।